

การให้การบริบาลทางเภสัชกรรมในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่แผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรมโรคไต โรงพยาบาลท่าศาลา
Pharmaceutical Care in Patients with Chronic Kidney Disease at Out Patient Department, Thasala Hospital

นางสาวพัชนี นวลช่วย* อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริมา มัทธนาคุณุ์**

ดร.อุษณีย์ วรรณมณี *** รองศาสตราจารย์ ดร.สงวน ลือเกียรติบัณฑิต****

Miss Phatchanee Nuanchuay; Major Thesis advisor: Assistant Professor Dr.Sirima Mahattanadul; Dr.Usanee Wanakamane; Associated Professor Dr.Sanguan Lerkiatbundit

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบวัดผลก่อนและหลังที่แผนกผู้ป่วยนอก คลินิกอายุรกรรมโรคไต โรงพยาบาลท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลของการบริบาลทางเภสัชกรรมที่มีแนวทางในการดำเนินงานเป็นระเบียบแบบแผนชัดเจนในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังต่อการควบคุมปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย ได้แก่ ค่าความดันโลหิต ระดับน้ำตาลในเลือด ระดับน้ำตาลสะสม ระดับคลอเลสเตอรอล ระดับไตรกลีเซอไรด์ ระดับเอช ดี แอล คลอ-เลสเตอรอล และระดับแอล ดี แอล คลอเลสเตอรอล ตัวอย่างคือ ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะ 3 หรือ 4 ที่มีประวัติเป็นโรคเบาหวานและ/หรือภาวะความดันโลหิตสูง จำนวน 105 ราย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลย้อนหลัง 6 เดือน และติดตามผู้ป่วย 4 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 1-3 เดือน การแทรกแซงเริ่มในการติดตามครั้งที่ 1 และประเมินผลในการติดตามครั้งที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า การแทรกแซงทำให้ควบคุมปัจจัยเสี่ยงได้ตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านค่าระดับน้ำตาลในเลือด ($p=0.021$) ระดับคลอเลสเตอรอล ($p=0.035$) ระดับไตร-กลีเซอไรด์ ($p=0.000$) และแอล ดี แอล คลอเลสเตอรอล ($p<0.001$) ค่าการทำงานของไตดีขึ้นโดยอัตราการกรองของไตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.001$) 17 ราย (16.19 %) ค่าอัตราการกรองของไตไม่เปลี่ยนแปลง 74 ราย (70.48 %) และค่าอัตราการกรองของไตลดลง 14 ราย (13.33 %) การศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการบริบาลทางเภสัชกรรมที่มีแนวทางในการดำเนินงานเป็นระเบียบแบบแผนชัดเจนในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังสามารถควบคุมปัจจัยเสี่ยงของโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายในส่วนค่าระดับน้ำตาลในเลือด ระดับคลอเลสเตอรอล ระดับไตรกลีเซอไรด์และระดับแอล ดี แอล คลอเลสเตอรอล ให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้

Abstract

This pre-test and post-test study was conducted at chronic kidney disease clinic in outpatient department, Thasala hospital, Nakhonsithammarat Province. This study aimed to assess the impact of structured pharmaceutical care on the control of risk factors for end stage renal disease (ESRD) including blood pressure (BP), fasting blood sugar (FBS), glycosylated hemoglobin (HgbA_{1c}), total cholesterol (TC), triglyceride (TG), high density lipoprotein (HDL) and low density lipoprotein (LDL). The subjects were 105 patients with CKD in stages 3 and 4 and having diabetes mellitus and/or hypertension.

Retrospective data was collected for the previous 6 months. Patients were followed up for 4 times, 1-3 months apart. The interventions were performed at visit 1 and its impact was assessed at visit 4. The result showed that the control of the following risk factors at the target levels was improved significantly; FBS ($p=0.021$), TC ($p=0.035$), TG ($p=0.000$) and LDL ($p=0.000$). Renal function was also improved. Glomerular filtration rate (GFR) was significantly improved in 17 patients (16.19 %), was stable in 74 patients (70.48 %) and decreased in 14 patients (13.33 %). In conclusion, structured pharmaceutical care in chronic kidney disease patients is able to improve the control of risk factors of ESRD including FBS, TC, TG and LDL.

Keywords: Pharmaceutical care, Chronic kidney disease, Drug related problem, Quality of life, Adherence

* มหาวิทยาลัยสุรนารี คณะเภสัชศาสตร์ สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

e-mail address lekyjely@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ e-mail address sirima.m@psu.ac.th

*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ e-mail address usanee.w@psu.ac.th

**** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารเภสัชกิจ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ e-mail address sanguan.l@psu.ac.th